

Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisija

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

Par grozījumiem dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikā

2025.gada 27.martā
Rīga

Skanstes iela 25
Rīga, LV-1013
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums.....	3
II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība.....	3
1) Pamatojums.....	3
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	4
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt... 4	
4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	4
III Cita informācija.....	4
Pārskats par Grozījumu projektos iekļautajiem metodiskajiem risinājumiem.....	4
1) Vispārīgi jautājumi	4
Termini.....	4
Izmaksu attiecināšanas modelis	4
2) Atļauto ieņēmumu noteikšana.....	5
Izmaksu efektivitāte	5
Dabsgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas	6
Personāla izmaksas	6
Pētījumu un attīstības izmaksas.....	6
Izmaksu un ieņēmumu uzskaitē	6
3) Regulatīvais rēķins.....	6
Maksimālais tarifu novirzes līmenis.....	6
Kumulatīvās inflācijas aprēķins.....	7
Regulatīvā rēķina atlikuma izmantošanas ierobežojumi.....	7
Regulatīvajā rēķinā uzskaitīta paredzamo nākamo tarifu periodu izmaksu starpība.....	7
Precizējumi saistībā ar nākamo periodu rādītāju aktualizēšanu	8
Regulatīvā rēķina iesniegšanas forma.....	8
4) Citi jautājumi	9
Informācijas iesniegšanas termiņi.....	9
Izmaksu pamatojošo dokumentu iesniegšana	9

Pielikumā:

Lēmuma projekts "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 29.augusta lēmumā Nr.1/19 "Dabsgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika".

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) izstrādāto lēmuma projektu "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 29.augusta lēmumā Nr.1/19 "Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika"" (turpmāk – Grozījumu projekts).

Saskaņā ar [Enerģētikas likuma](#) 15.panta 1.¹daļu (turpmāk – Likums) sadales sistēmas pakalpojumu tarifus nosaka Regulators likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" paredzētajā kārtībā vai sadales sistēmas operators saskaņā ar Regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta Regulatora atļauja. Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka Regulators nosaka tarifu vai tarifu augšējās robežas aprēķināšanas un noteikšanas metodiku, kā arī tarifu vai tarifu augšējās robežas piemērošanas kārtību, ja nozares speciālie likumi neparedz citus tarifu noteikšanas principus. Ievērojot regulējumu, Regulators 2022.gada 29.augustā pieņēma lēmumu Nr.1/19 "Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika" (turpmāk – Metodika), kas nosaka kārtību, kādā aprēķina un nosaka sadales sistēmas pakalpojumu tarifus.

Grozījumu projekts sagatavots, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt ekonomiski pamatotu izmaksu iekļaušanu tarifos un enerģētikas nozares sistēmas operatoru finansiālo stabilitāti.

Plānots, ka Grozījumu projekts stāsies spēkā 2025.gada 1.maijā. Priekšlikumus un komentārus par minēto projektu Regulators lūdz iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz Regulatora oficiālo elektronisko adresi (e-adresi) vai elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz **2025.gada 14.aprīlim**.

Regulatora sagatavotais Grozījumu projekts ir pievienots šā dokumenta pielikumā.

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

1) Pamatojums

Šobrīd spēkā esošajā Metodikā ir nepieciešami precizējumi, kas attiecas uz atļauto ieņēmumu un izmaksu efektivitātes noteikšanu, regulatīvā rēķina aprēķināšanas un izmantošanas kārtību, diferencētās tarifu struktūras pārskatīšanu, kā arī tarifu noteikšanas kārtību.

Saskaņā ar [grozījumiem Likumā](#), kas Saeimā pieņemti 2023.gada 23.novembrī, dabasgāzes sadales sistēmas operators tarifu aprēķināšanas metodikā noteiktajā termiņā, kas nav īsāks par vienu mēnesi pirms nākamā tarifu perioda sākuma, iesniedz regulatoram jaunu tarifu projektu vai jaunu tarifu vērtību projektu esošā regulatīvā perioda ietvaros, ja kopējās dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma sniegšanas prognozētās izmaksas nākamajam tarifu periodam sasniedz tarifu aprēķināšanas metodikā noteikto maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni.

Lai izlīdzinātu tarifu pieaugumu un padarītu nākotnes izmaksas prognozējamās patērētājiem, Grozījumu projektā paredzēts dabasgāzes sadales sistēmas operatoram noteikt maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni 30% apmērā. Novirzes līmeņa ierobežojums attiecas uz tarifu vērtībām katrai tarifu grupai tarifa mainīgajai un fiksētajai komponentei. Ja dabasgāzes sadales sistēmas operators konstatē, ka kādā no aprēķinātajām tarifu vērtībām nākamajam tarifu periodam tiktu pārsniegta 30% novirze attiecībā pret spēkā esošo tarifu, dabasgāzes sadales sistēmas operatoram būtu

pienākums iesniegt Regulatoram jaunu tarifu projektu vai noteikt jaunas tarifu vērtības nākamajam tarifu periodam.

Sadales sistēmas operators, kuram šobrīd tarifi ir noteikti regulatīvajam periodam, Grozījumu projektā paredzētās izmaiņas tarifos varēs piemērot ar 2026.gada janvāri.

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Grozījumu projekta izstrādē iesaistīts dabasgāzes sadales sistēmas operators akciju sabiedrība "Gaso" (turpmāk – AS "Gaso").

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Grozījumu projektā ietvertais regulējums ietekmēs dabasgāzes sadales sistēmas operatoru un dabasgāzes sadales sistēmas lietotājus.

4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Grozījumu projektā ietvertais regulējums nodrošinās dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma lietotāju tiesisko interešu ievērošanu, no vienas puses, un ļaus dabasgāzes sadales sistēmas operatoram, ievērojot Likuma grozījumus, aprēķināt tarifus, kas nodrošinās ekonomiski pamatotu izmaksu segšanu, no otras puses. Maksimālā tarifu novirzes līmeņa kontrole un regulējums, kas paredz sadales sistēmas operatora pienākumu publikācijā par izmaksu attiecināšanas modeli iekļaut informāciju par iespējamo ietekmi uz sadales sistēmas pakalpojuma diferencētajiem tarifiem, palielina administratīvo slogu sadales sistēmas operatoram un Regulatoram. Vienlaikus administratīvo slogu gan sadales sistēmas operatoram, gan Regulatoram samazina Grozījumu projektā ieļautais regulējums, saskaņā ar kuru sadales sistēmas operatoram nebūs pienākuma saskaņot izmaksu attiecināšanas modeli ar Regulatoru, ja tas ir saskaņots iepriekš un nav mainījies, kā arī Grozījumu projektā ietvertais sliekšnis izmaksas pamatojošās informācijas iesniegšanai, iesniedzot tarifu projektu, un regulatīvā rēķina aprēķināšanas forma.

III Cita informācija

1) Vispārīgi jautājumi

Termini

Spēkā esošajā Metodikā jāprecizē termini, lai Metodikā ietvertās normas būtu skaidrākas un saprotamākas. Grozījumu projekts paredz papildināt Metodiku ar tādiem terminiem kā izmaksu efektivitāte un diferencēto tarifu struktūra. Diferencēto tarifu struktūras izmaiņas regulatīvā perioda laikā iespējamas atbilstoši Metodikas 26.1.2.apakšpunktā vai 37.punktā noteiktajam.

Izmaksu attiecināšanas modelis

Nemot vērā praksē konstatētās situācijas, kurās sadales sistēmas operatoram rodas neizpratne par to, vai izmaksu attiecināšanas modelis ir atkārtoti jāaskaņo ar Regulatoru, ja tas iepriekš ir saskaņots un izmaksu attiecināšanas principi nav mainījušies, Grozījumu projekts paredz precizējumus, nosakot, ka sadales sistēmas operatoram nav pienākuma atkārtoti iesniegt Regulatoram izmaksu attiecināšanas modeli iepriekš minētajā situācijā.

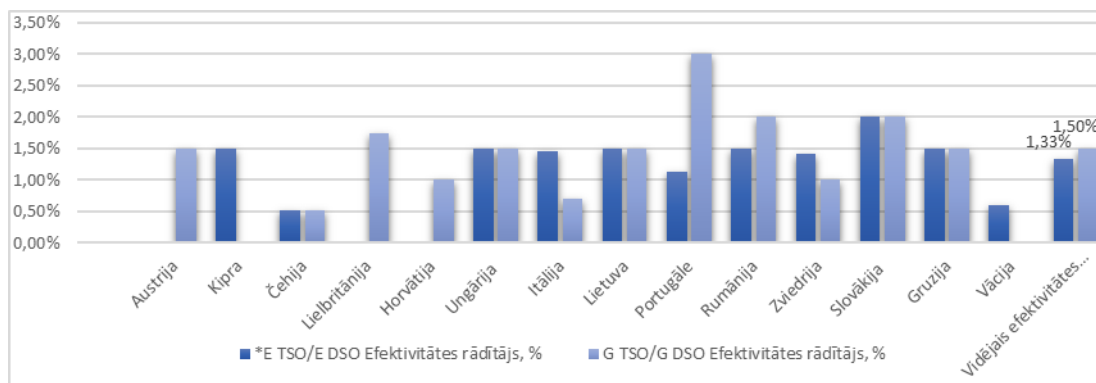
Grozījumu projekts paredz sadales sistēmas operatora pienākumu izmaksu attiecināšanas modeļa publikācijā iekļaut informāciju par iespējamo ietekmi uz sadales

sistēmas pakalpojuma diferencētajiem tarifiem un lietotāju maksājumiem par sadales sistēmas pakalpojumu. Tas dod iespēju lietotājiem jau savlaicīgi (pirms tarifu projekta iesniegšanas Regulatoram) iepazīties ar gaidāmajām izmaiņām norēķinos par sadales sistēmas pakalpojumu.

2) Atļauto ieņēmumu noteikšana

Izmaksu efektivitāte

Spēkā esošais regulējums saistībā ar darbības efektivitāti nenodrošina vienotu pieeju dabasgāzes un elektroenerģijas nozarē. Izvērtējot dabasgāzes un elektroenerģijas sistēmas operatoru tarifu aprēķinus, Regulators secināja, ka spēkā esošais regulējums, kas paredz komersantiem pašiem noteikt efektivitātes koeficienta vērtību, nemotivē tos veikt pasākumus darbības efektivizācijai un regulējumā noteiktais stimuls – iespēja samazināt regulatīvā rēķina atlikumu līdz 50%, ja efektivitāte ir sasniegta, – arī nav uzskatāms par stimulējošu mehānismu, tāpēc vairāki sistēmas operatori šādu iespēju neizmanto. Vienlaikus sistēmas operatori atzīst, ka efektivitātes noteikšana ir izaicinoša, tāpat kā sasniegtās efektivitātes pierādīšana. Ievērojot minēto, ar Grozījumu projektu ir paredzēts ieviest vienlīdzīgu pieeju efektivitātes noteikšanai elektroenerģijas un dabasgāzes nozarēs. Izpētot Eiropas energoregulatoru pieredzi un praksi, tika secināts, ka citās Eiropas Savienības dalībvalstīs lielākoties sasniedzamo efektivitātes procentu nosaka regulatori un tas vidēji ir 1,33% dabasgāzes nozarē un 1,5% elektroenerģijas nozarē (skat. 1.attēlu):

* Itālijai, Portugālei un Zviedrijai noteikti vidēji rādītāji

1.attēls. Efektivitātes rādītāju vērtības

Nemot vērā minēto, kā arī lai nodrošinātu efektivitātes procenta noteikšanas pieeju, kas ir iespējami vienkārša, caurredzama un neprasa komersantu un Regulatora lielu resursu ieguldījumu, Grozījumu projektā noteikti vienoti principi efektivitātes aprēķināšanai, un tie paredz, ka efektivitātes koeficienta vērtība tiek noteikta 50% apmērā no nākamajā kalendārajā gadā Latvijas Bankas prognozētā patēriņa cenu indeksa (inflācijas). Vienlaikus Regulators saredz, ka jānosaka arī efektivitātes koeficienta minimālās vērtības deflācijas gadījumam un augstākā vērtība, nodrošinot samērīguma principa ievērošanu. Efektivitātes koeficients tiek noteikts visam regulatīvajam periodam. Grozījumu projekts paredz atteikties no stimula noteiktajai izmaksu efektivitātei, kas paredzēta elektroenerģijas un dabasgāzes sistēmas pakalpojumu aprēķināšanas metodikās, dodot iespēju samazināt regulatīvā rēķina atlikumu līdz 50%, ja efektivitāte ir sasniegta. Tā vietā Grozījumu projekts paredz iespēju sadales sistēmas operatoram paturēt ienākumus, kas saistāmi ar virsefektivitāti. Lai nodrošinātu sadales sistēmas operatoram tiesisko palāvību, Grozījumu projekta noslēguma jautājumos noteikts, ka Metodikas punkts par stimulu virsefektivitātei stāsies spēkā ar nākamo regulatīvo periodu, līdz ar to spēkā esošais Metodikas regulējums ir attiecināms uz šobrīd spēkā

esošajiem regulatīvajiem periodiem un to noslēguma regulatīvā rēķina sagatavošanu saistībā ar efektivitātes stimuliem.

Dabaszgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas

Ņemot vērā, ka dabaszgāzes iepirkumiem nereti tiek izmantoti mainīgas dabaszgāzes cenas līgumi, attiecīgo izmaksu noteikšanai ir nepieciešama vienota prakse par to, kā jāveic cenu prognoze. Grozījumu projekts paredz, ka gadījumā, ja sadales sistēmas operators slēdz dabaszgāzes mainīgas cenas līgumu dabaszgāzes iepirkšanai, regulators pamatoto izmaksu aprēķināšanai, kas saistāma ar dabaszgāzes cenas prognozi un ar to saistīto pamatoto izmaksu aprēķinu, izmanto regulatora vadlīnijas dabaszgāzes cenas prognozēšanai. Sadales sistēmas operators sniedz detalizētu ekonomisko pamatojumu, ja tiek izmantoti citi dabaszgāzes cenas prognozēšanas principi, piemēram, ja tiek izmantoti biržas cenas līgumi vai sadales sistēmas operators ir izvēlējies slēgt līgumu par dabaszgāzes iepirkšanu, izmantojot fiksētas cenas līgumu. Regulatora vadlīnijas dabaszgāzes cenas prognozei būs pieejamas Regulatora tīmekļa vietnē.

Personāla izmaksas

Šobrīd Metodikā ietvertais regulējums saistībā ar personāla izmaksu vērtēšanu ir ļoti vispārīgs, un līdz ar to sadales sistēmas operatoram ir apgrūtinoši savlaicīgi plānot personāla izmaksu apmēru, kas būtu ietverams ar tarifu sedzamajās izmaksās. Ņemot vērā iepriekš minēto un citu regulējamo nozaru regulējumu saistībā ar elektroenerģijas cenas izvērtēšanu, Grozījumu projekts paredz, ka sadales sistēmas operatoram ir iespēja savlaicīgi iepazīties ar izstrādātajām vadlīnijām, kuras Regulators ņems vērā, vērtējot iesniegtās personāla izmaksas.

Pētījumu un attīstības izmaksas

Grozījumu projekts paredz izmaiņas Metodikā, lai samazinātu neskaidrības un nodrošinātu vienotu pieeju enerģētikas nozarē par tarifu projektā iekļaujamajām sadales sistēmas operatora attīstības, pētījumu un ar to saistīto konsultāciju izmaksām. Veicot elektroenerģijas un dabaszgāzes sistēmas pakalpojuma tarifu projektos pieejamo datu analīzi, tika konstatēts, ka šādu izmaksu apmērs ir robežās no 0,03% līdz 1,89% no vidējām ekspluatācijas izmaksām, līdz ar to Grozījumu projekts paredz Metodikā noteikt šo izmaksu maksimālo ierobežojumu viena procenta apmērā no tarifu projektā iekļautajām vidējām ekspluatācijas izmaksām, kas ir tuvu vidējām procentuālajām elektroenerģijas un dabaszgāzes sistēmas operatoru izmaksām.

3) Regulatīvais rēķins

Maksimālais tarifu novirzes līmenis

Grozījumu projekts paredz noteikt maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni 30% apmērā. Novirzes līmeņa ierobežojums attiecas uz tarifu vērtībām katrai tarifu grupai tarifa mainīgajai (atbilstoši patēriņa grupai) un fiksētajai komponentei (atbilstoši atļautās slodzes lielumam m³/h). Ja dabaszgāzes sadales sistēmas operators konstatē, ka kādā no aprēķinātajām tarifu vērtībām nākamajam tarifu periodam tiks pārsniegta 30% novirze attiecībā pret spēkā esošo tarifu, dabaszgāzes sadales sistēmas operatoram būs pienākums iesniegt Regulatoram jaunu tarifu projektu vai noteikt jaunas tarifu vērtības nākamajam tarifu periodam.

Aprēķini tika veikti pēc analogijas ar elektroenerģijas sadales maksimālās vērtību novirzes aprēķinu, lai lietotāja gala rēķins nepieaugtu straujāk nekā strādājošo vidējās darba samaksas pieauguma temps, kas pēdējo 3 gadu laikā bija 10,4% gadā. Pēc šādas pieejas maksimālais novirzes līmenis nedrīkst pārsniegt 32,3% (ar 2025.gada dabaszgāzes akcīzi). Aprēķinos izmantoti dabaszgāzes 2023.gada patēriņa dati, pieslēgumu skaits 2023.gada beigās, kā arī 2024.gada otrā ceturksņa dabaszgāzes cena.

Tika vērtēti arī iepriekšējie dabasgāzes sistēmas pakalpojumu tarifu kāpumi un to pieauguma tempi. Piemēram, 2024.gada 1.janvāra tarifu pieaugums AS "Gaso"¹ dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumam svārstījās no 10,0% līdz 39,9% atļautās slodzes grupās (mājsaimniecībām raksturīgajās grupās zemākais pieauguma līmenis 32,9%) un no 0,2% līdz 37,0% patēriņa grupās (mājsaimniecībām raksturīgajās grupās zemākais pieauguma līmenis 22,4%).

Aprēķinu ērtības labad tika izvēlēts tuvākais "apaļais" rādītājs, kura ietekmē kopējā vidējā rēķina pieauguma tempi nepārsniedz bruto darba samaksas pieauguma tempus.

Ietekme uz pakalpojuma lietotājiem

Vidējā ietekme uz pakalpojuma lietotājiem gadījumā, kurā gan fiksētā, gan mainīgā tarifa daļa pieaug vienādi par 30% jeb maksimālās tarifu novirzes apmērā, būtu šāda:

- mājsaimniecībām, kas izmanto dabasgāzi tikai ēdiena pagatavošanai, izdevumu kāpums ir 21,4%;
- mājsaimniecībām, kas izmanto dabasgāzi apkurei, pieaugums ir 6,0%;
- publiskajā sektorā palielinājums ir 5,8%;
- pārējiem lietotājiem pieaugums ir 5,16%.

Kumulatīvās inflācijas aprēķins

Regulators, izvērtējot līdzšinējo praksi par starpību starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu regulatīvajā periodā un prognozēto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā aprēķinu, kā arī starpību starp plānoto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā un prognozēto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā, secināja, ka esošais regulējums nav viennozīmīgs, kā arī pie regulatīvā rēķina aprēķina radījis neskaidrības regulējuma piemērošanā. Ņemot vērā iepriekš minēto, Grozījumu projektā ietverts precizēts regulējums, kas paredz mainīt pieeju, kādā tiek rēķināta iepriekš minētā starpība katrā no tarifu periodiem. Precizētā pieeja nodrošinās precīzāku starpību uzskaiti atbilstoši faktiskajiem ekonomiskajiem rādītājiem.

Regulatīva rēķina atlikuma izmantošanas ierobežojumi

Šobrīd Metodika paredz sadales sistēmas operatora tiesības attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu uz nākamo tarifu periodu, ja regulatīvā rēķina atlikums ir negatīvs un pārsniedz vienu procentu no tarifu perioda plānotajām ekspluatācijas izmaksām, un pienākumu attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu uz nākamo tarifu periodu, ja regulatīvā rēķina atlikums ir pozitīvs un pārsniedz vienu procentu no tarifu perioda plānotajām ekspluatācijas izmaksām. Vienlaikus pastāv arī ierobežojums uz tarifu periodu attiecināmajai ieņēmumu korekcijas daļai 40 procentu apmērā no tarifu perioda ekspluatācijas izmaksām. Lai precizētu, no kura tieši tarifu perioda ekspluatācijas izmaksām ir jāaprēķina viena procenta un 40 procentu sliexsnis izmaksu attiecināšanai, kā arī ņemot vērā, ka tarifu periods var būt garāks par 12 mēnešiem un tādējādi arī lielāks par pirmo tarifu periodu aprēķinātais regulatīvā rēķina apmērs, būtu nesamērīgi attiecināt 40 procentus no garāka tarifu perioda ekspluatācijas izmaksām uz nākamo, īsāku, parasti 12 mēnešu tarifu periodu. Tā kā procentuālais ierobežojums no ekspluatācijas izmaksām noteikts, lai saglabātu lietotājiem tarifu stabilitāti nākamajos tarifu periodos regulatīvā perioda ietvaros, Grozījumu projektā paredzēts uz nākamo tarifu periodu attiecināmajam regulatīvā rēķina atlikumam piemērot procentuālo ierobežojumu no tarifu aprēķinā iekļautajām vidējām tarifu perioda ekspluatācijas

¹ [Tarifi spēkā no 2024.gada 1.janvāra](#)

izmaksām, tādējādi katram nākamajam tarifu periodam būtu vienāds maksimāli pieļaujama apmērs atļauto ieņēmumu palielināšanai, neņemot vērā citus Metodikā minētos gadījumus.

levērojot nepieciešamību nodrošināt dabasgāzes sadales sistēmas operatora finansiālo stabilitāti un ņemot vērā analīzi, kas tika veikta pie maksimālās tarifu novirzes līmeņa noteikšanas, Grozījumu projektā paredzēts samazināt sliekšni izmaksu atgūšanai no 40 procentiem līdz 25 procentiem no tarifu aprēķinā iekļautajām vidējām tarifu perioda ekspluatācijas izmaksām.

Regulatīvajā rēķinā uzskaitīta paredzamo nākamo tarifu periodu izmaksu starpība

Grozījumu projekts paredz Metodiku papildināt ar jaunu punktu, lai nodrošinātu iespēju dabasgāzes sadales sistēmas operatoram, izveidojot regulatīvo rēķinu, ņemt vērā regulatīvā rēķina izveides brīdī prognozējamo nākamo tarifu periodu plānoto izmaksu samazinājumu, un to ietvert nākamajam tarifu periodam noteiktajos dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma diferencētajos tarifos, ņemot vērā, ka tarifu projekta izstrādes laikā tiek noteiktas plānotās izmaksas visam regulatīvajam periodam, bet regulatīvā perioda ietvaros sadales sistēmas operators iegūst precīzāku informāciju par prognozējamām izmaksām nākamajos tarifu periodos, jo mainās ārējie apstākļi, tostarp dabasgāzes tirgus cena. Nākamo tarifu periodu izmaksu prognožu ņemšana vērā ļaus ātrāk pielāgot diferencēto tarifu vērtību faktiskajām izmaksām. Šāda pieeja ļaus sistēmas operatoram savlaicīgi regulatīvajā rēķinā ietvert nākamo tarifu periodu nekontrolējamo izmaksu izmaiņas.

Precizējumi saistībā ar nākamo periodu rādītāju aktualizēšanu

Spēkā esošajā Metodikas regulējumā ir paredzēts, ka sadales sistēmas operatoram ir tiesības regulatīvajā rēķinā uzskaitīt paredzamo nākamo tarifu periodu izmaksu starpību (precizēt tarifu aprēķinā plānoto inflāciju un dabasgāzes iepirkuma cenu zudumu vajadzībām), taču šobrīd plānoto izmaksu precizētās prognozes vairs netiek ņemtas vērā, aprēķinot nākamo regulatīvā rēķina atlikumu, jo Metodikā ir paredzēts, ka starpība tiek rēķināta pret tarifu aprēķinā plānotajām izmaksām. Līdz ar to, lai regulatīvā rēķina aprēķins būtu korekts atbilstoši veiktajām jaunajām prognozētajām izmaksām, ir jāveic izmaiņas Metodikā, paredzot, ka izmaksu starpību aprēķina ne tikai pret tarifu aprēķinā plānotajām izmaksām, bet arī pret paredzamajām izmaksām, ja iepriekšējā tarifu periodā ir pārskatītas plānotās izmaksas.

Regulatīvā rēķina iesniegšanas forma

Lai atvieglotu regulatīvā rēķina aprēķināšanu, kā arī noteiktu vienotu regulatīvā rēķina iesniegšanas kārtību dabasgāzes un elektroenerģijas sadales sistēmas operatoriem, Grozījumu projekts paredz papildināt Metodiku ar regulatīvā rēķina formu *Excel* formātā, kura sadales sistēmas operatoram ir jāaizpilda un jāiesniedz Regulatoram. Izstrādātā forma paredz, ka dati par katra tarifu perioda plānotajām izmaksām tiek ielasīti automātiski no tarifu aprēķinā iekļauto izmaksu darba lapas, savukārt sadales sistēmas operatoram ir jāievada dati par faktiskajām tarifu perioda izmaksām. Regulatīvā rēķina atlikums tiek aprēķināts automātiski, ņemot vērā darba lapās ietvertās formulas, kas atvieglos gan sadales sistēmas operatora darbu, gan saīsinās Regulatoram nepieciešamo laiku regulatīvā rēķina izvērtēšanai.

4) Citi jautājumi

Izmaksas pamatojošo dokumentu iesniegšana

Lai samazinātu administratīvo slogu gan komersantam, gan Regulatoram tarifu projekta izskatīšanas laikā, ir jāveic grozījumi Metodikā, kas paredz sadales sistēmas operatora pienākumu kopā ar tarifu projektu iesniegt izmaksu pieaugumu pamatojošos dokumentus un skaidrojumu, ja izmaksu pieaugums pārsniedz noteiktu sliekšni, salīdzinot ar spēkā esošajos tarifos iekļautajām izmaksām. Izmaksu salīdzinājums veicams izmaksu pozīciju (grāmatvedības kontu) līmenī. Šāds ietvars samazinās administratīvo slogu gan Regulatoram, gan sadales sistēmas operatoram un līdz ar to arī samazinās tarifu izvērtēšanai nepieciešamo laiku. Vienlaikus tiek saglabāta likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktā norma, ka Regulators tarifu projekta vērtēšanas laikā var pieprasīt sadales sistēmas operatoram iesniegt tarifos iekļauto izmaksu pamatojumu un izmaksas pamatojošos dokumentus.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 29.augusta lēmumā Nr.1/19 “Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”

Izdota saskaņā ar [Enerģētikas likuma](#)
15.panta 1.¹daļu,
likuma “[Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem](#)”
[9.panta pirmās daļas 2.punktu](#),
[19.panta pirmo daļu](#) un [25.panta pirmo daļu](#)

1. Izdarīt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 29.augusta lēmumā Nr.1/19 “Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” (Latvijas Vēstnesis, 2022, 168.nr.) šādus grozījumus:

- 1.1. papildināt lēmumu ar 2.4.¹apakšpunktu šādā redakcijā:
“2.4.¹ **diferencēto tarifu struktūra** – sabiedrisko pakalpojumu maksas noteikšanas parametru un komponentu kopums, kas nosaka, kā tiek aprēķināts un diferencēts tarifs, nosakot fiksētās un mainīgās daļas attiecību;”;
- 1.2. papildināt lēmumu ar 2.5.¹apakšpunktu šādā redakcijā:
“2.5.¹ **izmaksu efektivitāte** – izmaksu ietaupījuma apmērs, kuru regulatīvā perioda ietvaros komersants spēj sasniegt, uzlabojot saimnieciskās darbības efektivitāti;”;
- 1.3. izteikt 5.punktu šādā redakcijā:
“5. Sadales sistēmas operators lieto ar regulatoru saskaņotu izmaksu attiecināšanas modeli, kura pamatprincipus, tajā skaitā kapitāla izmaksu attiecināšanas metodi, iesniedz regulatoram vismaz trīs mēnešus pirms tarifu projekta iesniegšanas un vienlaikus publicē vienkāršā un lietotājiem saprotamā veidā savā tīmekļa vietnē, publikācijā iekļaujot informāciju par iespējamo ietekmi uz sadales sistēmas pakalpojumu diferencētajiem tarifiem un ietekmi uz lietotāju maksājumiem par sadales sistēmas pakalpojumu. Sadales sistēmas operators atbilstoši sniegtajiem sadales sistēmas pakalpojumiem veido tādu izmaksu un to attiecināšanas uzskaiti, kas dod skaidru un nepārprotamu priekšstatu par izmaksu izmaiņām. Ja izmaksu attiecināšanas modelis iepriekš ir saskaņots ar regulatoru un izmaksu attiecināšanas pamatprincipi nav mainījušies, izmaksu attiecināšanas modelis atkārtoti nav jāsaskaņo.”;
- 1.4. izteikt 9.punktu šādā redakcijā:
“9. Sadales sistēmas operatora sniegto pakalpojumu atļautie ieņēmumi sedz tarifu aprēķinā iekļautās izmaksas, kuras sastāv no kapitāla izmaksām, ekspluatācijas izmaksām, nodokļiem, izmaksu efektivitātes un ieņēmumu korekcijas:

$$AI_{SSO} = I_{SSO} = I_{kap} + I_{ekspl} + I_{nod} - I_{SSO\ ef} - I_{kor},$$

kur:

AI_{SSO} – regulatīvā perioda atļautie ieņēmumi [EUR];

Isso – tarifu aprēķinā iekļaujamās izmaksas [EUR];

I_{kap} – kapitāla izmaksas [EUR];

I_{ekspl} – ekspluatācijas izmaksas [EUR];

I_{nod} – nodokļu izmaksas [EUR];

Isso_{ef} – izmaksu efektivitāte [EUR];

I_{kor} – ieņēmumu korekcija, kas saistīta ar iepriekšējo regulatīvā perioda izmaksu un ieņēmumu prognožu novirzēm [EUR].”;

- 1.5. izteikt 10.punktu šādā redakcijā:

“10. Sadales sistēmas pakalpojumu izmaksu efektivitāti nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$I_{SSO\ ef} = (I_{kap} + I_{ekspl}) \times K_{ef},$$

kur:

K_{ef} – izmaksu efektivitātes koeficients, kas tiek noteikts 50 procentu apmērā no nākamā kalendārā gada, kas seko efektivitātes noteikšanas gadam, Latvijas Bankas prognozētā patēriņu cenu indeksa (inflācijas). Efektivitātes koeficienta vērtība nevar būt mazāka par nulli un lielāka par 1,5 procentiem.”;

- 1.6. izteikt 11.punktu šādā redakcijā:

“11. Ja tarifu periods ir garāks par gadu, uz katru tarifu periodu tiek attiecināta vienāda sadales sistēmas pakalpojumu izmaksu efektivitāte. Pēc sadales sistēmas operatora pamatota lūguma regulators var atļaut piemērot atšķirīgu sadales sistēmas pakalpojuma izmaksu efektivitāti.”;

- 1.7. papildināt lēmumu ar 17.¹ punktu šādā redakcijā:

“17.¹ Ja sadales sistēmas operators slēdz dabasgāzes mainīgas cenas līgumu dabasgāzes iepirkšanai, regulators pamatoto izmaksu aprēķināšanai, kas saistāma ar dabasgāzes cenas prognozi un ar to saistīto pamatoto izmaksu aprēķinu, izmanto regulatora vadlīnijas dabasgāzes cenas prognozēšanai. Ja tiek izmantoti citi dabasgāzes cenas prognozēšanas principi vai slēgts līgums dabasgāzes iepirkšanai par fiksētu dabasgāzes cenu, tad sadales sistēmas operators sniedz ekonomisko pamatojumu šādas pieejas izvēlei.”;

- 1.8. izteikt 18.punktu šādā redakcijā:

“18. Personāla un sociālās izmaksas aprēķina saskaņā ar Darba likumu un sociālās apdrošināšanas jomu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem. Personāla un sociālo izmaksu vērtēšanas principi noteikti regulatora personāla izmaksu aprēķināšanas vadlīnijās.”;

- 1.9. papildināt lēmumu ar 21.¹ punktu šādā redakcijā:

“21.¹ Izmaksas, kas saistītas ar sadales sistēmas operatora attīstību, pētījumiem un ar to saistītajām konsultācijām, nevar pārsniegt vienu procentu no tarifu projektā iekļautajām vidējām ekspluatācijas izmaksām.”;

- 1.10. papildināt 22.punktu aiz vārdiem “Sistēmas operators” ar vārdiem: “atbilstoši pielikumam”;

- 1.11. izteikt 23.2., 23.3. un 23.4.apakšpunktu šādā redakcijā:

“23.2. starpību starp faktiskajām (prognozētajām) un plānotajām vai paredzamajām (ja iepriekšējā tarifu periodā ir pārskatītas plānotās izmaksas) tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas un dabasgāzes zudumu izmaksām, ko nosaka, ņemot vērā faktisko dabasgāzes cenu noslēgtajos tarifu perioda mēnešos un aprēķina brīdī prognozēto dabasgāzes cenu pārējiem tarifu perioda mēnešiem. Nosakot tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas un dabasgāzes zudumu izmaksu

starpību, aprēķinos izmanto faktisko dabasgāzes zudumu daudzumu, kas nepārsniedz apstiprināto uz attiecīgo tarifu periodu attiecināmo dabasgāzes zudumu daudzumu;

23.3. starpību starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu regulatīvajā periodā un prognozēto vai paredzamo (ja iepriekšējā tarifu periodā ir pārskatītas prognozētās izmaksas) inflācijas radīto izmaksu pieaugumu, ko aprēķina šādi:

$$\mathbf{IIP}_{t\text{ pr}} = ((\mathbf{I}_{\text{pers},t} + \mathbf{I}_{\text{rem},t} + \mathbf{I}_{\text{saimn},t}) - \mathbf{I}_{\text{ne},t}) \times (\mathbf{PCI}_{\text{pl}} - \mathbf{PCI}_{\text{pr}}) / \mathbf{PCI}_{\text{pl}},$$

kur:

$\mathbf{IIP}_{t\text{ pr}}$ – prognozētā starpība starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu regulatīvajā periodā un prognozētās inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā [EUR];

$\mathbf{I}_{\text{pers},t}$ – tarifu aprēķinā iekļautas personāla un sociālās izmaksas, kas aprēķinātas, izmantojot inflācijas prognozi, un attiecināmas uz konkrēto tarifu periodu [EUR];

$\mathbf{I}_{\text{rem},t}$ – tarifu aprēķinā iekļautas īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un citu komersantu veikto kārtējo ekspluatācijas remontu izmaksas, kas attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu [EUR];

$\mathbf{I}_{\text{saimn},t}$ – tarifu aprēķinā iekļautās pārējās saimnieciskās darbības izmaksas, kas attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu [EUR];

$\mathbf{I}_{\text{ne},t}$ – tarifu aprēķinā iekļautas ekspluatācijas izmaksas, kuras attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu un uz kurām inflācijas radītas izmaksu izmaiņas regulatīvajā periodā nav plānotas [EUR];

\mathbf{PCI}_{pl} – tarifu aprēķinā izmantotās plānotās patēriņa cenu inflācijas kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam [%];

\mathbf{PCI}_{pr} – prognozētās patēriņa cenu inflācijas kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam [%];

23.4. starpību starp plānoto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā un prognozēto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu, ko aprēķina šādi:

$$\mathbf{PIP}_{t\text{ pr}} = \mathbf{I}_{\text{pers BAI},t} \times (\mathbf{BAI}_{\text{pl}} - \mathbf{BAI}_{\text{pr}}) / \mathbf{BAI}_{\text{pl}},$$

kur:

$\mathbf{PIP}_{t\text{ pr}}$ – prognozētā starpība starp plānoto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu regulatīvajā periodā un faktiskās nominālās bruto algas izmaiņas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā [EUR];

$\mathbf{I}_{\text{pers BAI},t}$ – tarifu aprēķinā iekļautas personāla izmaksas, kas aprēķinātas, izmantojot nominālās bruto algas izmaiņas prognozi, un attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu [EUR];

\mathbf{BAI}_{pl} – tarifu aprēķinā izmantotās plānotās nominālās bruto algas izmaiņu kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam [%];

\mathbf{BAI}_{pr} – prognozētās nominālās bruto algas izmaiņu kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam [%];”;

- 1.12. papildināt lēmumu ar 23.7.apakšpunktu šādā redakcijā:
“23.7. regulatīvajā rēķinā par pirmo tarifu periodu sadales sistēmas operators uzskaita starpību starp prognozētajām un faktiskajām kapitāla izmaksām par iepriekšējā regulatīvā perioda pēdējo tarifu periodu.”;
- 1.13. papildināt lēmumu ar 23.¹punktu šādā redakcijā:
“23.¹ Sadales sistēmas operatoram ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms tarifu perioda beigām regulatīvajā rēķinā ir tiesības uzskaitīt paredzamo nākamo tarifu periodu izmaksu starpību, ko nosaka kā izmaksu starpību starp tarifu projektā

plānotajām nākamo tarifu periodu izmaksām un regulatīvā rēķina sagatavošanas brīdī prognozējamām nākamo tarifu periodu izmaksām šādās pozīcijās:

- 1) dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas;
- 2) prognozētās kumulatīvās inflācijas ietekmes izmaksas apstiprinātajā tarifā un prognozēto inflāciju nākamajiem regulatīvā perioda gadiem.”;

1.14. izteikt 26.1.1. un 26.1.2.apakšpunktu šādā redakcijā:

“26.1.1. regulatīvā rēķina atlikums pārsniedz vienu procentu no tarifu aprēķinā iekļautajām vidējām tarifu perioda plānotajām ekspluatācijas izmaksām;

26.1.2. šīs metodikas 33. un 34.punktā minētā uz tarifu periodu attiecināmā ieņēmumu korekcijas daļa nepārsniedz 25 procentus no tarifu aprēķinā iekļautajām vidējām tarifu perioda ekspluatācijas izmaksām. 25 procentu ierobežojums neattiecas uz izmaksu starpību, kas veidojas tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas un dabasgāzes zudumu izmaksu noviržu rezultātā, ja vidējā faktiskā dabasgāzes cena attiecīgajā tarifu periodā bijusi par sešiem vai vairāk *euro/MWh* lielāka nekā plānotā dabasgāzes cena;”;

1.15. papildināt 28.punktu aiz vārdiem “tarifu projekta iesniegšana” ar šādu tekstu: “atbilstoši pielikumam”;

1.16. izteikt 28.3.apakšpunktu šādā redakcijā:

“28.3. kapitāla izmaksu korekciju, kas tiek aprēķināta atbilstoši regulatora noteiktajai kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikai.”;

1.17. izteikt 29.punktu šādā redakcijā:

“29. Ja sadales sistēmas operators regulatīvā perioda ietvaros, īstenojot efektivitātes uzlabošanas pasākumus ir sasniedzis efektivitātes apmēru, kas pārsniedz atbilstoši šīs metodikas 10.punktam aprēķināto izmaksu efektivitāti, iesniedzot regulatoram pamatojumu, sadales sistēmas operatoram ir tiesības samazināt šīs metodikas 28.punkta minētajā kārtībā noteikto regulatīvā rēķina atlikumu par faktisko izmaksu ietaupījumu apmēru, kas pārsniedz noteikto izmaksu efektivitātes līmeni.”;

1.18. izteikt 46.punktu šādā redakcijā:

“46. Noteiktie diferencētie tarifi ir spēkā, līdz stājas spēkā jauni noteiktie diferencētie tarifi. Ja iepriekšējā tarifu periodā sadales sistēmas operators ir izmantojis tiesības attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu atbilstoši šīs metodikas 26.1.apakšpunktam, bet, aprēķinot nākamo regulatīvo rēķina atlikumu, neizmanto tiesības attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu uz nākamo tarifu periodu, tad sadales sistēmas operators nākamajā tarifu periodā piemērojamos tarifus aprēķina, izmantojot tos pašus lielumus, kas tika ņemti vērā lēmumā, kurš ir pieņemts, ievērojot šīs metodikas 41. un 44.punktā minēto kārtību. Sadales sistēmas operatoram ir pienākums publicēt diferencētos tarifus šīs metodikas 47.1.apakšpunktā minētajā kārtībā.”;

1.19. papildināt lēmumu ar 50.¹punktu šādā redakcijā:

“50.¹ Šīs metodikas 29.punktu sadales sistēmas operators piemēro, izstrādājot tarifu projektu nākamajam regulatīvajam periodam.”

2. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.